

ZANDLOPERS

www.moetkijken.nl is een leuke website met allerlei verhalen over zeer uiteenlopende verzamelingen. Onlangs is daar een verzameling zandlopers aan toegevoegd. Theo Adriaanse de verzamelaar van zandlopers was direct bereid om zijn verzameling op 27 november op de verzamelbeurs in Eerde tentoon te stellen.

Theo vindt het altijd al leuk om op zondagmorgen een rommelmarkt te bezoeken. Eerst had hij met zijn bezoekjes geen speciaal doel voor ogen. Hij vond het gewoon leuk om wat rond te kijken. Het zal ongeveer 20 jaar geleden zijn dat zijn zoon hem vroeg om eens een zandloper mee te brengen van de rommelmarkt. Theo vertelde dat hij ernaar zou kijken, maar dat hij er nog nooit een gezien had op de rommelmarkt, maar ja ... wat je niet zoekt dat zie je niet. Op de eerste rommelmarkt vond hij al direct 3 verschillende zandlopers, maar ze waren nog niet wat zijn zoon zocht. Ze moesten groter zijn en langer lopen. Hij vond nog 3 zandlopers voor zijn zoon, maar nog was er niet bij wat die zocht. Uiteindelijk heeft zijn zoon toch maar de tijd bijgehouden op zijn horloge. Theo had toen 6 zandlopers en een verzameling was geboren. In 20 jaar tijd heeft Theo inmiddels een verzameling opgebouwd van 5.800 verschillende zandlopers. Zoals veel verzamelaars dacht hij toen hij er 100 had dat de verzameling wel bijna compleet was. Nu hij er al 5.800 heeft, denkt hij dat er nog minstens een even groot aantal verkrijgbaar moet zijn wat nog niet in zijn verzameling zit. Hij kan nog regelmatig exemplaren aan zijn verzameling toevoegen. De laatste tijd kijkt hij meer op kwaliteit dan kwantiteit.

De oudst bekende zandloper van de wereld kan ongeveer gedateerd worden op 1338. Deze zandloper staat afgebeeld op een fresco in Siena. Waar of wanneer de zandloper is uitgevonden, is niet precies bekend. Vermoedelijk is de zandloper al vanaf het begin van de jaartelling bekend, maar hier is verder geen bewijs van. Vanaf de 17e eeuw worden zandlopers regelmatig op schilderijen afgebeeld. De zandloper is een instrument voor tijdmeting maar ook een symbool van beweging en vergankelijkheid.

VERZAMELAAR VAN DE MAAND NOVEMBER 2016

De oudste zandloper in de verzameling van Theo dateert waarschijnlijk uit eind 1600. Hij denkt dat hij ongeveer 100 echte antieke zandlopers in zijn verzameling heeft. Toen ik hem vroeg welke zandlopers hij zou willen houden als hij zijn verzameling weg moest doen, vertelde hij dat hij er 1 had die niet zo heel bijzonder was, maar die voor hem emotionele waarde had. Verder zou hij de zandloper op de afbeelding hiernaast willen houden. Deze zandloper is ongeveer 300 jaar oud. Dit is niet de oudste in zijn verzameling, maar de oudste is niet zo mooi als deze. Deze zandloper is maar 12 à 13 cm hoog en gemaakt van stro. Hij heeft een boek over zandlopers 'Mémoire de sabliers' van Jacques Attali, op de kaft van dat boek staat een vergelijkbare zandloper afgebeeld, alleen dat is een zandloper met 3 bollen.

Naast de zandlopers verzamelt Theo ook allerlei andere voorwerpen met zandlopers erop. Op zijn website www.zandlopers.nl heeft hij 22 rubrieken staan van voorwerpen met afbeeldingen van zandlopers. Hij heeft onder andere prentbriefkaarten, telefoonkaarten, postzegels, spelletjes, speelgoed, klokken, gravures, schilderijen en sieraden. Soms zijn de afbeeldingen zo klein dat je bijna een vergrootglas nodig hebt om de zandloper te kunnen zien. Op zijn site staan diverse dingen nog niet vermeld die hij in zijn verzameling heeft. Hij kan zelf zijn site niet bijwerken. Hij vertelde dat hij ook nog zo'n 30 speldjes heeft en maar 1 lucifermerk met een zandloper. Theo is nog steeds op zoek naar bijzondere voorwerpen met afbeeldingen van zandlopers. Zo hoorde hij onlangs dat er likeurflesjes zijn van het merk Loopuyt met een afbeelding van een zandloper op het etiket. Hij zou graag zo'n flesje aan zijn verzameling toevoegen.

Inmiddels is hij een expert geworden op het gebied van zandlopers. Zelf zegt hij dan dat hij slim geworden is door fouten te maken. Hij heeft nu een behoorlijke collectie en ook al veel informatie verzameld over zandlopers. Hij vindt het alleen al leuk om in antiekwinkels naar zandlopers te kijken. Een tijdje terug kocht hij in een klokkenwinkel een zandloper. Hij heeft eerst flink onderhandeld over de prijs en daarna heeft hij gevraagd wat de verkoper wist over de zandloper. De verkoper vertelde dat het een Engelse zandloper was. Theo wist te vertellen dat dat niet klopte. De zandloper had namelijk een vulopening en dat had hij alleen nog maar gezien bij Franse zandlopers. Verder was de afmeting van de zandloper een goede aanwijzing over de herkomst. De Engelsen meten namelijk in inches en Engelsen zullen dan eerder een zandloper maken in hele inches (2,54 cm), dan in hele centimeters.

De grootste zandloper in zijn verzameling is ongeveer 1,40 m groot. De kleinste is maar 11 mm groot. De kleinste loopt ook maar 7 seconden. Op zich zegt de afmeting van een zandloper ook niet veel over hoe lang die kan lopen. De looptijd is afhankelijk van de opening in het midden. Hij heeft een zandloper van ongeveer 1 meter hoog. Je kunt hem omdraaien, maar voor je hem neer kunt zetten is de tijd al verlopen. Deze zandloper is speciaal gemaakt als sprekersdesk. Hij heeft ook een paar zandlopers die in een set van 4 zijn gemaakt. Hierbij hebben alle 4 de zandlopers een andere doorlooptijd. De eerst loopt bijvoorbeeld 5 minuten, de 2e een kwartier, de 3e een halfuur en de 4e een uur. Je kunt de zandlopers jammer genoeg niet los van elkaar omdraaien.

Bij zijn huis heeft hij een kijkkamer ingericht. Er zijn geen vaste openingstijden. Na telefonische afspraak mag je zijn verzameling komen bekijken. Op www.moetjiekijken.nl staan ook foto's van zijn kijkkamer.

Verzamelbeurs

Als u meer van deze verzameling wilt zien, of weten, kom dan op zondag 27 november 2016 naar de verzamelbeurs in Eerde. Daar laat Theo Adriaanse een gedeelte van zijn verzameling zandlopers zien.

Update: Theo Adriaanse is op 22 september 2023 overleden.

Door Hannie van Duijnhoven, secretaresse van de afdeling Oost-Brabant van De Verzamelaar